

Gemeente
Amsterdam

Leerlingenprognose SBO en SO

2016/'17

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: OJZ

Projectnummer: 16280

Manilde van der Oord

Esther Jakobs

Bezoekadres: Oudezijds Voorburgwal 300

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

m.van.der.Oord@amsterdam.nl

Telefoon 020 251 0323

www.ois.amsterdam.nl

Amsterdam, april 2017

Foto voorzijde: fotograaf Edwin van Eis (2017)

Inhoud

Inleiding	5
1 Leerlingenprognose SBO en SO 2016/'17	6
1.1 Leerlingenprognose 2016/'17	6
1.2 Basisgeneratie 2016	7
2 Werkwijze 2016/'17	10

Inleiding

Sinds schooljaar 2013/'14 maakt Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) in opdracht van Onderwijs, Jeugd en Zorg (OJZ) Amsterdamse leerlingenprognoses voor het basisonderwijs (BO), voorgezet onderwijs (VO) en speciaal onderwijs (SBO en SO). De leerlingenprognose geeft inzicht in hoeveel leerlingen basisscholen in de komende jaren mogen verwachten op basis van de gesignaleerde demografische ontwikkelingen. De prognoses worden onder meer gebruikt voor de planning van huisvesting van scholen.

OIS gebruikt, net zoals OJZ in de jaren hiervoor deed, het programma G4pro van het bedrijf Pronexus om de leerlingenprognose te maken. Gegevens die dit programma gebruikt voor de prognoses zijn de bevolkingsprognose over de omvang van de bevolking naar leeftijd en buurtcombinatie (OIS), de integrale 1 oktobertelling van de aantallen leerlingen per school per leeftijd en het woonstadsdeel van de leerlingen (DUO/ERISA).

In opdracht van OJZ heeft OIS voor schooljaar 2015/'16 voor de derde keer een leerlingenprognose gemaakt, die in deze rapportage wordt gepresenteerd. In het eerste hoofdstuk wordt de nieuwe leerlingenprognose gepresenteerd. Bij het maken van de langetermijnleerlingenprognose voor de speciaal basisonderwijs scholen (SBO), speciaal onderwijs scholen (SO) en voortgezet speciaal onderwijs scholen (VSO), zijn er verschillende veronderstellingen en aanpassingen gedaan die hier beschreven worden. Het tweede hoofdstuk geeft een overzicht van de verschillende uitgangspunten, aanpassingen vooraf en de aannames van het G4pro programma voor de lange termijn voor de leerlingenprognose.

1 Leerlingenprognose SBO en SO 2016/'17

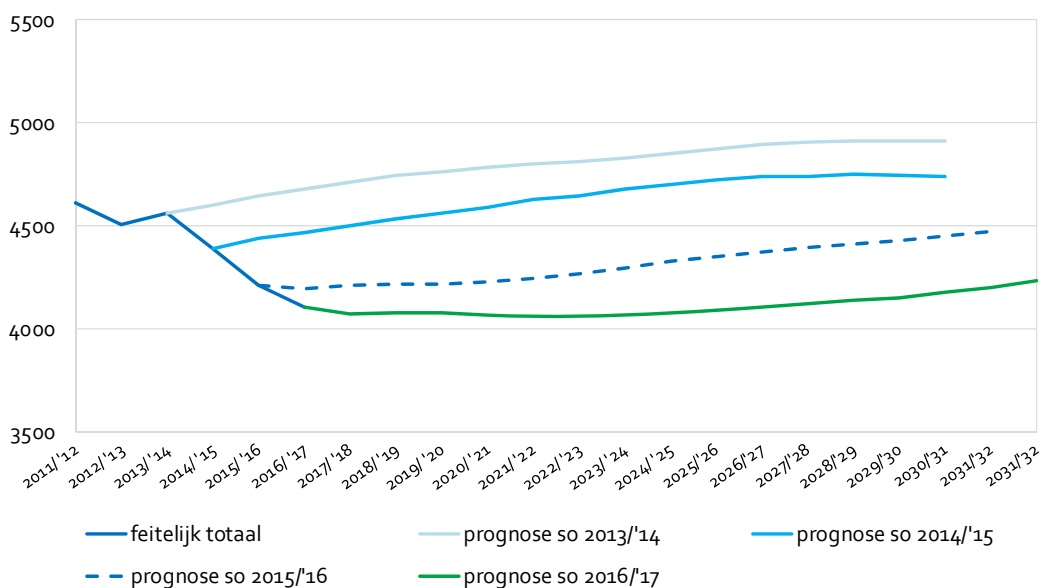
In dit hoofdstuk presenteren we de leerlingenprognose SBO en SO 2016/'17. In de eerste paragraaf vergelijken we het totaal aantal geprognosticeerde leerlingen met de leerlingenprognose van vorig jaar. In de tweede paragraaf wordt de jongste bevolkingsprognose van de SO, SBO en VSO basisgeneraties (2016) besproken en vergeleken met de prognose van 2015. Als bijlage bij dit rapport hoort een Exceltabel met daarin de leerlingenprognose SBO en SO 2016/'17 per school.

1.1 Leerlingenprognose 2016/'17

De jongste leerlingenprognose SBO en SO laat zien dat het leerlingenaantal tot en met 2026/'27 stabiel zal blijven en daarna heel licht zal groeien met ongeveer 130 leerlingen in 2031/'32: van 4.106 in schooljaar 2016/'17 tot 4.232 in 2031/'32 (+3%). Dit leidt in vergelijking met de vorige prognose tot ongeveer 270 leerlingen minder in schooljaar 2026/'27 (figuur 1.1).

Bij een vergelijking tussen de vorige leerlingenprognose 2015/'16 en de voorlopige 1 oktober 2016 leerlingentelling (DUO) zien we dat er ongeveer 90 leerlingen minder in Amsterdam naar een SBO en SO school zijn gegaan dan vorig jaar geprognosticeerd. Dit verschil in startsituatie zorgt er mede voor dat de jongste leerlingenprognose lager uitkomt dan vorig jaar geprognosticeerd.

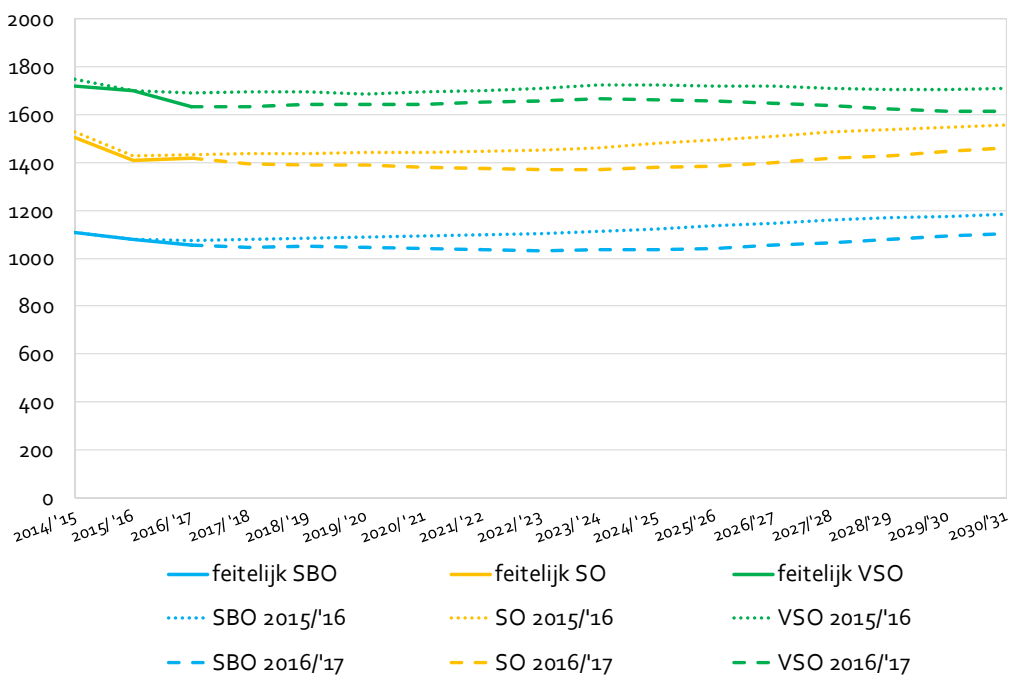
Figuur 1.1 Leerlingenprognose SBO en SO 2016/'17 in vergelijking met eerdere prognoses (aantallen)

bron: OIS

Vooraf bij voortgezet speciaal onderwijs (VSO) is het aantal feitelijke leerlingen van schooljaar 2016/'17 lager (ongeveer 60 leerlingen) dan eerder geprognostiseerd. Als gevolg daarvan en van de daling van de VO basisgeneratie na 2024, komt de jongste leerlingenprognose voor het VSO uit op 94 leerlingen minder in 2030/'31 (figuur 1.2). Bij het SO en SBO is het feitelijk aantal leerlingen 2016/'17 ook iets lager dan geprognostiseerd, maar komt de jongste leerlingenprognose voor beide SO-soorten vooral lager uit door de afname de komende jaren van de PO basisgeneratie.

Figuur 1.2 Leerlingenprognose SO 2016/'17 in vergelijking met leerlingenprognose 2015/'16 per SO-soort

bron: OIS

1.2 Basisgeneratie 2016

De kern van de leerlingenprognose is de basisgeneratie. Voor het speciaal onderwijs zijn er twee basisgeneraties. Een voor de SO en SBO scholen (de PO basisgeneratie: alle 4 t/m 11-jarigen plus 30% van de 12-jarigen) en een voor de voortgezet speciaal onderwijs scholen (de VO basisgeneratie: 70% van de 12-jarigen en alle 13 t/m 18 jarigen). De prognose van de basisgeneratie vloeit voort uit de demografische ontwikkelingen die zich in het verleden voordeden en de aannames over de trends hierin. Meer over de methodiek en de aannames van de bevolkingsprognose is te lezen in de rapportage [Bevolkingsprognose 2016](#)¹.

PO basisgeneratie

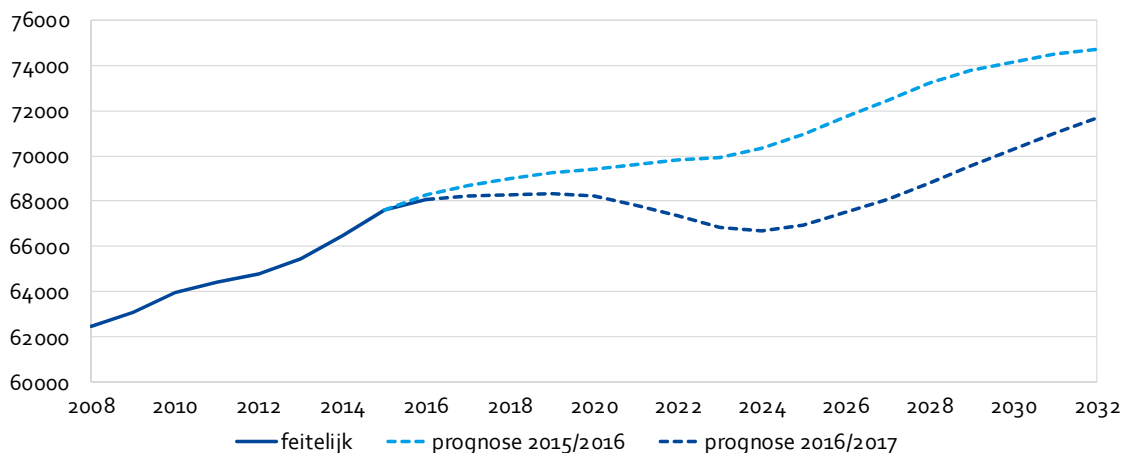
De belangrijkste demografische ontwikkeling voor de SO en SBO scholen is dat de leeftijdsgroep van 4 tot en met 12 jaar de komende jaren zal afnemen. In 2032 behoren 71.649 kinderen tot de basisgeneratie, volgens de prognose van 2015 zouden dat er 3.000 meer zijn: 74.690. De

¹ www.ois.amsterdam.nl/nieuws/bevolkingsprognose-2016-meer-groei-door-woningbouw

verschillen tussen de nieuwe prognose van de PO basisgeneratie en die van de prognose uit 2015 komen vooral voort uit twee ontwikkelingen:

1. Het verder toegenomen vertrek van gezinnen met jonge kinderen in 2015 en 2016
2. Een hogere woningbouwprogrammering tot 2040

Figuur 1.3 Basisgeneratie PO, aantallen (feitelijk t/m 2016, prognose daarna)

bron: OIS

Vertrek gezinnen met jonge kinderen

De afname van het aantal 4- tot en met 12-jarigen die we in de huidige prognose terugzien is het gevolg van het toenemend vertrek van vooral jonge gezinnen uit de stad. In de periode 2005-2013 vertrokken jaarlijks nog zo'n 30.000 Amsterdammers naar een woonplaats elders in Nederland. In 2014, toen de woningmarkt weer aantrok, waren dat er in één jaar 5.000 meer: ruim 35.000. In 2015 waren dat er 39.000 en in 2016 komt een voorlopige raming uit op bijna 42.000 vertrekkende Amsterdammers. In de nieuwe prognose wordt ervan uitgegaan dat deze ontwikkeling in 2017 zal doorzetten en daarna licht afneemt.

Meer nieuwe woningen

In de jongste prognose is rekening gehouden met de bouw van meer nieuwe woningen dan in de prognose van 2015. Volgens de prognose van 2015 zouden er in de periode 2017-2040 53.200 extra woningen bijkomen; volgens de huidige prognose zijn dat er 81.700 (28.500 meer). De hogere woningambitie in met name de periode 2025-2031 leidt echter niet direct tot een hogere basisgeneratie in 2032. Op de langere termijn zal de extra woningbouw weliswaar leiden tot extra geboorten, maar vanaf het opleveren van nieuwe woningen tot het groeien van de basisgeneratie zit een periode van zo'n 5 tot 10 jaar. Daarnaast heeft het toenemend vertrek uit de stad en de doorrekening daarvan in de nieuwe prognose ertoe geleid dat de basisgeneratie ook op lange termijn kleiner blijft dan in de vorige prognose verwacht werd. Dus ondanks de toename van woningbouw zal de basisgeneratie PO tot 2031/'32 kleiner zijn dan vorig jaar geprognostiseerd.

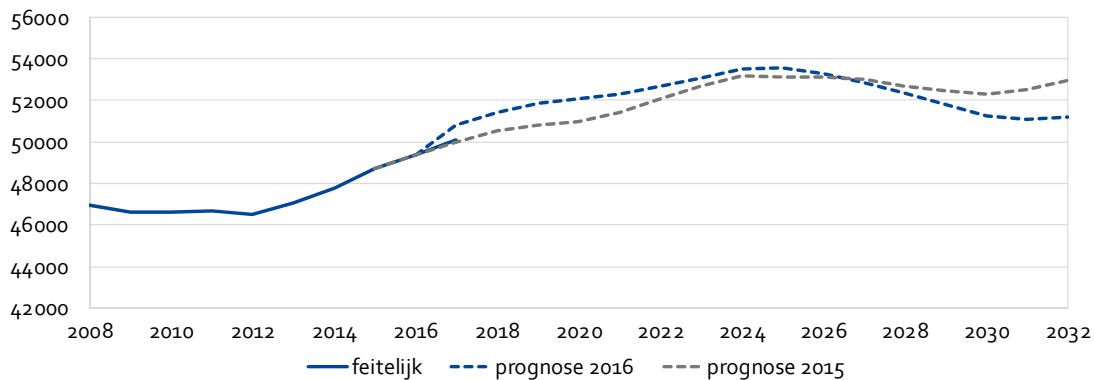
VO basisgeneratie

Voor het voorgezet speciaal onderwijs is de belangrijkste demografische ontwikkeling de groei van de leeftijdsgroep van 12 tot en met 18 jaar, deze groep zal de komende jaren blijven groeien en vanaf 2024 afnemen.

De verschillen tussen de jongste bevolkingsprognose van de VO basisgeneratie en de prognose uit 2015 worden voornamelijk veroorzaakt door het verder toegenomen vertrek uit de stad van gezinnen met jonge kinderen in 2015 en 2016. Als gevolg hiervan komt de VO basisgeneratie lager uit vanaf het jaar 2024. Een ander verschil is dat er in de jongste prognose meer nieuwe woningen worden verwacht. Op de ontwikkeling van de VO basisgeneratie heeft de verdere groei van de woningvoorraad echter nauwelijks effect. De extra woningen zouden vanaf zo'n 14 jaar na oplevering tot een groei van de VO basisgeneratie kunnen leiden, maar dit effect wordt geremd door het huidige vertrek van jonge gezinnen uit de stad.

Figuur 1.4 laat de verwachte ontwikkeling van de VO basisgeneratie 12-18 zien. In de figuur is de afname vanaf 2024 goed te zien. Daarnaast valt op dat de huidige prognose in de periode 2017-2024 hoger uitkomt dan de vorige prognose. Dit is met name het gevolg van een andere inschatting van het aantal 18-jarigen - veelal studenten - in de stad. De prognose is in december 2016 opgesteld, toen nog niet bekend was hoe groot het aantal 18-jarigen in 2017 zou zijn. Uit de feitelijke cijfers van 1 januari 2017 blijkt de instroom van het aantal 18-jarigen achter te blijven bij de trend van de laatste jaren. Het werkelijke aantal 18-jarigen is kleiner dan in de prognose verwacht werd.

Figuur 1.4 Basisgeneratie VO18, feitelijk (t/m 2017) en volgens prognose 2015 (aantallen)

bron: OIS

2 Werkwijze 2016/'17

Bij het maken van de leerlingenprognose zijn er verschillende veronderstellingen en aanpassingen gedaan. In dit hoofdstuk beschrijven we deze: als eerste de algemene uitgangspunten, daarna de aanpassingen die we vooraf hebben toegepast en als laatste de aannames van het G4pro programma voor de lange termijnprognose.

Algemene uitgangspunten

- De aannames en prognose voor het speciaal onderwijs (SO, VSO en SBO) worden gemaakt op stadsdeelniveau. Speciaal onderwijs scholen hebben namelijk, net zoals scholen voor voortgezet onderwijs, een groter voedingsgebied dan een (basis)school met regulier onderwijs.
- Voor het (voortgezet) speciaal onderwijs geldt een andere plaatsingsprocedure dan voor het reguliere onderwijs. Het is de verantwoordelijkheid van de school waar een leerling zich aanmeldt om een passende plek te vinden.

Bij een aanmelding voor het speciaal onderwijs moet de school onderzoeken of het kind de ondersteuning die de school biedt echt nodig heeft. Hiervoor kan de school informatie vragen over de beperking van het kind en de begeleiding die het nodig heeft. Voordat de school het kind toelaat, moet de school bij het aangesloten samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring aanvragen. Deskundigen adviseren het samenwerkingsverband of het kind (voortgezet) speciaal onderwijs nodig heeft. Is het kind niet aangewezen op speciaal onderwijs? Dan zoekt de school naar een andere (reguliere) school die de juiste begeleiding kan bieden. Bij kinderen die blind of slechtziend (cluster 1) of doof, slechthorend of met ernstige spraak-taalmoeilijkheden (cluster 2) zijn, onderzoekt de Commissie voor Onderzoek of het voldoet aan de toelatingseisen die voor speciaal onderwijs gelden.

Deze aparte aanmeldingsprocedure zorgen voor beleidsafhankelijke belangstellingspercentages.

- SBO-scholen zijn onderdeel van samenwerkingsverbanden van een aantal basisscholen. De 'voedingsgebieden' van een bepaalde SBO-school zijn de instellingen die tot het samenwerkingsverband behoren waar ook de SBO-school deel vanuit maakt. De herkomst van de SBO leerlingen verschilt daardoor met die van andere onderwijssoorten omdat er geen voedingsgebieden maar voedingscholen en samenwerkingsverbanden zijn.

Het is mogelijk om een aparte prognose voor het SBO te maken via een prognosemethodiek die op het SBO is toegesneden. Om een aparte SBO prognose te maken moeten er gegevens over het aantal leerlingen van welke basisschool naar de SBO-school zijn doorverwezen en prognosedata van de verwijzende BO-instellingen beschikbaar zijn. Deze gegevens zijn niet standaard bij OIS of OJZ aanwezig.

Daarom is er in overleg met OJZ voor gekozen om de prognose voor het speciaal basisonderwijs net als voorgaande jaren volgens dezelfde methode te maken als de andere speciaal onderwijs scholen.

- Dit jaar gebruiken we als input voor de leerlingenprognose voor de leerlingen die niet in Amsterdam wonen maar in omliggende gemeentes, de bevolkingsprognose van Pronexus 2015.

Aanpassingen vooraf

- Als basis voor de woonplek van de leerling zijn gegevens van Erisa genomen en teldata van DUO voor de totalen per school (voorlopige tellingen voor 1 oktober 2016; definitieve tellingen voor 1 oktober 2015 en 2014). Omdat de schooltotalen uit Erisa kunnen verschillen met de DUO teldata, worden de Erisa gegevens gewogen zodat ze overeen komen met de DUO gegevens.
- Voor enkele scholen die van BRIN nummer zijn veranderd, is de historie 2014 en 2013 aangepast (dus het oude BRIN nummer omgezet naar het nieuwe) :
 - 17WG11 SO Kentalis Signis was 20WD00
 - 17GW30 SO Kentalis Signis was 02QY00
 - 17GW30 VSO Kentalis Signis was 20WD00
 - 20WR10 SO Prof. H. Burger was 20WO00
 - 20WR11 VSO Orion College A.G. Bell was 20WQ00
- In overleg en in samenwerking met OJZ hebben we in het geval van fusies of andere samenwerkingsvormen de historie van enkele scholen/BRIN-nummers samengevoegd.
 - De Tylytschool SO (20WV00SO) en de Mytylschool SO (20WU00) zijn in 2015 samengegaan in Drostenburg (20WV00SO). In schooljaar 2016/'17 heeft het Orion College Zuidoost het Brin-nummer 20WU00 overgenomen.
 - De Dr Coronel SO (20WX00) en de Noteboomschool (20WW00) zijn gefuseerd tot 1 school: de Coronel Noteboom school (20WW00). In schooljaar 2016/'17 zijn deze samengegaan in Drostenburg (20WV00SO) en heeft het Orion College West het Brin-nummer 20WW00 overgenomen.
 - Twee scholen zijn per augustus 2015 gezamenlijk gehuisvest: Altra College West (Louis Couperusstraat) en Altra College Zuidoost (Kortvoort). De leerlingen van Altra College West zijn per augustus 2015 verhuisd naar Kortvoort. In de prognose zijn daarom de leerlingen van Altra College West (07IQ11) toegevoegd aan Altra College Zuidoost (07IQ09).
- Per 1 januari 2016 is de Altra College afdeling Amsterbake (07IQ01) naar een locatie buiten Amsterdam verhuisd. De leerlingen op deze locatie zijn mee verhuisd.
- Vanaf 01-08-2017 is het totale VierTaal College Amsterdam gevestigd op één locatie op de Zekeringsstraat 45 in Westpoort.
- Om de juiste basisgeneratie door G4pro te kunnen laten toekennen is een splitsing nodig van de gemengde SO en VSO scholen. Op basis van de indicaties is elke school gesplitst in twee afzonderlijke scholen; een voor de indicaties SO en een voor de indicaties VSO met de bijbehorende DUO telling. Zowel voor de DUO telling als voor de bijbehorende Erisa

gegevens (voor de woonlocatie van de leerlingen), zijn de scholen gesplitst op basis van de primair onderwijssoort dan wel de leeftijd van de leerling; SO alle leerlingen in onderwijssoort SO of als niet beschikbaar jonger dan 12 jaar, VSO alle leerlingen in onderwijssoort VSO of als niet beschikbaar ouder dan of gelijk aan 12 jaar. Het gaat om de volgende scholen:

- 12QB00 O.G. Heldringschool: in de 1 okt 2014 DUO telling al voorzien van een nieuw BRIN-nummer voor SO 12QB02.
- 14UA00 Alphons Laudyschool : in de 1 okt 2014 DUO telling al voorzien van een nieuw BRIN-nummer voor VSO 14UA02.
- 17GW30 Kentalis Signis (voorheen Joh C Ammanschool genoemd): gesplitst in een SO (17GW30SO) en een VSO (17GW30VSO) deel.
- 20WV00 Tylytschool (sinds 1 okt 2013 een SO/VSO school) gesplitst in 20WV00SO en 20WV00VSO.
- 25HD01 KIOSB school: werd in het verleden gesplitst in een 25HD01SO en 25HD01VSO. In het schooljaar 2016-2017 is het so echter tijdelijk ondergebracht in de school in Huizen en is daarom niet meer opgenomen in de 1 oktober 2016 DUO telling. Het totaal aantal leerlingen van 2015 en 2014 zijn vanwege de KIOSB SO afdeling, gecorrigeerd.

Aannames in softwarepakket G4pro voor de lange termijn prognose

- De eerste stap in G4pro is het bepalen van de basisgeneratie uit de bevolkingsprognose van OIS. Voor het speciaal onderwijs zijn er twee basisgeneraties. Een voor de SO en SBO scholen (alle 4 t/m 11-jarigen plus 30% van de 12-jarigen) en een voor de voortgezet speciaal onderwijs scholen (70% van de 12-jarigen en alle 13 t/m 18 jarigen).
- Vervolgens wordt informatie van Erisa over het woonstadsdeel van de leerling gecorrigeerd met de telgegevens van 1 oktober (uit DUO).
- Belangstellingspercentage voor de scholen per voedingsgebied (stadsdeel) worden vervolgens op basis van de voedingsgebieden van de scholen bepaald.
- Op basis van de belangstellingspercentages en de basisgeneratie wordt vervolgens de langetermijnprognose per school berekend. Voor het speciaal (voortgezet) onderwijs en ook voor het speciaal basisonderwijs is het belangstellingpercentage zeer beleidsafhankelijk. In de Speciaal Onderwijs leerlingenprognose van 2013/'14 zijn we uit gegaan van de belangstelling van het laatste jaar. Vorig jaar en dit jaar zijn we vanwege de dalende trend, vooral binnen het speciaal basisonderwijs, uitgegaan van een afvlakkende driejarige trend.

Een afvlakkende driejarige trend betekent dat het verschil tussen het laatst waargenomen belangstellingspercentage wordt vergeleken met het belangstellingspercentage van twee jaar eerder. Dit verschil wordt gedeeld door 2 tot de macht 2 (4) en wordt opgeteld bij het laatst waargenomen belangstellingspercentage, dit geeft de belangstelling van het eerste prognosejaar. Het tweede prognosejaar is het eerste prognosejaar plus het verschil tussen het eerste prognosejaar en twee jaar eerder gedeeld door 2 tot de macht 3. Het derde prognosejaar is het tweede prognosejaar plus het verschil van twee jaar eerder gedeeld door 2 tot de macht 4. Uitgewerkt voor bijvoorbeeld de Tobiaasschool SBO, waar de belangstelling uit stadsdeel West de laatste drie jaar iets is afgenomen:

Tabel 1 Belangstellingspercentage Tobiasschool SBO uit de West

	2014/'15	2015/'16	2016/'17	2017/'18	2018/'19	2019/'20
West	0,084	0,052	0,105	0,111	0,119	0,120

bron: OJZ, DUO en OIS

Het verschil in belangstelling tussen 2016/'17 en 2014/'15 in de Weteringschansbuurt is $(0,105 - 0,084) = 0,021$. Een kwart hier van wordt opgeteld bij het belangstellingspercentage van 2016/'17 $(0,021 / 2 + 0,105)$ geeft 0,111%, de belangstelling in het eerste prognose jaar 2017/'18 uit de West voor de Tobiasschool. In 2017/'18 is het uitgangspunt 0,111 wat wordt vergeleken met 2015/'16. Dit verschil wordt gedeeld door 2 tot de macht 3 en opgeteld bij het percentage van 2017/'18, dit is het belangstellingspercentage voor 2018/'19.

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Bezoekadres:
Oudezijds Voorburgwal 300
1012 GL Amsterdam

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

www.ois.amsterdam.nl